

STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
10 SANT.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Rīgā, Tērbatas ielā Nr. 2, dz. 5. Tālr. 24065. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste Nr. 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 2,—
Studijaumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par
petittrindīņu + 5% sludinājumu nodoklis.

№ 221.

Pirmdien, 1935. g. 18. martā.

XIII. ak. g.

Tomass Mazariks.

Čehoslovāķijas pirmais un vienīgais valsts prezidents Tomass Mazariks nosvinēja š. g. 7. martā savu 85. dzimšanas dienu.

Ir skaidrs, ka Mazariks čehoslovāķijas tautai ir kas vairāk, kā formāls republikas prezidents, kā rokās tauta uz noteiktu laiku nodod valdības grožus un kas spēj, kad šis termiņš pagājis, palikt atkal par vienkāršu pilsoni. Ar Mazariku tas nav iespējams. Viņā tauta redz atjaunotās valsts dibinātāju un pateicīgi sauc viņu par savu atsvabinātāju. Protais, ar to nav teikts, ka Mazariks viens savu tautu atbrīvoja no gadu simteņiem ilgās kapības habsburgiešu valstij; tas nestāv viena cilvēka spēkos. Tas ir visas tautas ideālistu darbs. Pateicība par uzvaru pienākas ne tikai tai ģenerācijai, kas brīvību beidzamajā cīņā izcīnīja, bet arī tām paaudzēm, kas neatlaidīgā darbā tai ceļu sagatavoja. Lai cīņa izdotos, kaut arī šoreiz negaidīti laimīgos vēsturiskos apstākļos, tūkstošiem cilvēku, mazu un lielu, pazīstamu un nepazīstamu, dzimtenē un svešumā ir nesavtīgi strādājuši, bet lielākie nopelni te neapstrīdami pieder Mazarikam. Viņš bija tas, kas visus vienoja. Viņā Čehoslovāķijas tauta atrada savu augstāko tikumīgo un garīgo autoritāti, ilgu piepildītāju un simbolu. Bez Mazarika čehoslovāķijas tauta savu brīvību nebūtu ieguvusi tā, kā tas tagad notika. Šī iemesla dēļ tauta un visi, kas brīvības neatsveramo vērtību saprot, Mazarikam pateicas un viņu dziļi ciena. To dara pat tie, kas kādreiz priekš kara bijuši viņa uzskatu pretinieki, un tie, kas tagad dažreiz nav ar viņu vienis prātis.

T. Mazariks mūs saista ne tikai kā ievērojams zinātnieks un politiķis, bet arī kā parsonību, kurai visideālākā veidā izdevies saskaņot dzīvi un darbus ar saviem filozofiskajiem uzskatiem. Mazariks ir viena no visharmoniskākām personībām, kas darbojušās kultūras un politikas dzīvē. Jau kā 17 gadus vecs zēns viņš interesējās par reliģiju un politiku, it īpaši par nacionālajiem un sociālajiem jautājumiem un šo jautājumu praktisku atrisināšanu viņš padarījis par savas dzīves uzdevumu. Savā laikā viņš ir bijis filozofijas fakultātes docents Vīnes universitātē un vēlāk profesors Prāgā, bet nekad ne sauss katedras filozofs. Mazarika filozofija ir dzīvības pilna, praktiska skatīšanās. Zinātnei, literatūrai un mākslai jākalpo praktiskiem mērķiem. Tas nozīmē, ka katrā lietā vispirms filozofiski, skaidri jāaptver, jautājumi jā-saskaņo, un tikai tad jārikojas. Filozofijai jāatbilst uz jautājumiem: kā dzīvot, ko darīt. Zinātne un filozofija izskaidro visu pasauli vispārējos, abstraktos likumos; māksla to ietver tieši, konkrēti un parāda visā pilnībā. Tādēļ arī māksla prasa intelektuālu darbu un morālistu atbildību.

Nav laikam neviena čehoslovāķijas tautas jautājuma, par kuru Mazariks nebūtu rakstījis. Tur ir viņa priekšskata rumaš valsts domē, par skolu sistēmas un augstskolas reorganizēšanu, tur žurnālista raksti, gan par strādniekiem un inteliģenci, gan par liberālismu un anarchismu, gan kultu un saprātu, par slavu jautājumu u. t. t., pat par jaunatnes literatūru. Jau 1881. g. parādās viens no viņa lielākajiem darbiem «Pašnāvība kā sociālās dzīves masu parādība modernajā civilizācijā». Pašnāvības viņš vaino nevien sabiedriskās



J. Valters

Zemnieka meitene

iekārtas nepareizību, bet arī rakstura vājumu, kam par iemeslu ir attālināšanās no reliģijas. Bez reliģijas atbalsta cilvēks nevar tikt pāri garu graujošai puskuļturai un izveidot noteiktu un pastāvīgu pasaules uzskatu. Pie šī jautājuma viņš aizvien atgriežas. Reliģija viņam ir dzīve mūžības gaismā, pildīta ar centieniem pēc tikumības attīstības un jaunām augstākām dzīves vērtībām.

No Mazarika ierosinātā un vadītā kritiskā zinātnes un literatūras virziena attīstījās vēlākā reālisma kustība, kas ietekmēja sabiedrisko dzīvi tās dažādos nozaros. Mazarikam radās daudz pretinieku, it īpaši pazīstamā rokkrastu jautājuma dēļ, bet arī daudz kaislīgu piekritēju, sevišķi studentos. Tie apsveica patiesību un vēstures romantisma sabrukumu. Mazariks nekad, ne pret vienu cīņā nav izlietojis melus, pat tad ne, ja no tā atkarāties nācījas liktenis. Šai ziņā viņa zinātniskā un morālistiskā rīcība izrādījies arī politiski pareizāka.

Visu savu dzīvi viņš ir upurējis savai tautai un dzīvojis līdz tās liktenim. Pirmais viņa centiens ir bijis Čehoslovāķijas tautas izglītību un kultūru pacelt līdz citu pasaules tautu kultūrai, otrs — pēc patiesības, un nevien atsevišķa cilvēka, bet visas tautas dzīvē. Čehoslovāķijas tautai jāpazīst sevi un visa pasaule, lai viņa savu vietu pasaulē zinātu. Tautai jāzina savs stiprums un pretinieku stiprums, savas iespējas un visas pasaules iespējas. Trešais Mazarika mērķis ir mazā cilvēka pacelšana, lai tautu visumā stiprinātu, lai tauta

būtu pretešķības spējīgāka. Tas nav taktikas un populāritātes jautājums; viņš rīkojas pēc Dostojevskā vārdiem: «Ja tu gribi priekš tautas strādāt, tad ej un izlasi utis no zemes nabagu bērnu apģērba». Mazarika sociālo reformu problēma ir identiska ar Čehoslovāķijas trūcīgo pilsoņu problēmu. Viņš pārliecināts, ka ar šķiru cīņu tā nav atrisināma. (Sk. «Sociālais jautājums»). Mazariks īsti ir čehu socioloģijas nodibinātājs.

Šeit jāpiemin, ka kā Mazariks, tā visi Čehoslovāķijas tautas vadoņi zinātnē, mākslā, politikā un saimniecībā ir nākuši no nabadzīgām, vai vismaz ne bagātām aprindām. Šī iemesla dēļ nav atsvešināšanās plaišu starp visplašākām tautas masām un inteliģenci. Šī iemesla dēļ čehoslovāķijas tauta nevar un arī necenšas lepoties ar žilbinošo sabiedrisko dzīvi; šeit meklējams arī Čehoslovāķijas tautas spēks un viengabalainība.

Kādi ir Mazarika uzskati un par ko viņš cīnās, mēs pārāk labi zinām. Viņš ir pārliecināts humanists. Katram cilvēkam un katrai tautai ir caur misija virs zemes. Savas tautas viņš ļoti labi zina. Mazām nācijām, kas savas rūpes un bēdas pazīst un grib no tām atsvabināties, lai pasaulē nokļūtu, tas jāpanāk ne ar varu un revolūcijām, bet ar savu spēku, pēc humanitāriem likumiem, ar galvu un siržu revolūcijām.

Akadēmiskajai jaunatnei Mazariks stāv ļoti tuvu. Viņš saprot jaunatni un aizvien ļoti dzīvi seko tās dzīvei un centieniem.

Greizais spogulis jāsasit.

Gadi pagājuši, kopš mēs paši sevi apzināmies, kopš apzināmies, ka esam izauguši pāri tiem krastiem, kur gultnes daudz ko aizskaloja no visa tā, kas nesa līdzīgu svešu varu kundzību, revolūciju un kara atliekas. Šī apziņa mums arī nepieciešama, lai mēs būtu spējīgi izjust un saprast, kas ir mūsu valsts, mūsu tauta. Pēdējos mēnešos šī apziņa kļuvusi vēl lielāka, spraigāka, gribētos teikt — gandrīz absolūta, nesalaužama, neapgājama.

Vēl bija plaisas šai sevis apziņai starp pilsētu un laukiem. Tak pēdē-

jais ministru prezidenta draudzīgais aicinājums tieši un netieši tuvākas padara šīs lielās, īpatnējās vienības; sarado tās gan ar atmiņu mirkliem, ar grāmatu, ar gleznu vai sirsniģi pasniegtu naudas balvu, kas var lauku kultūras necējai — skalai dot lielākas iespējas pildīt savus uzdevumus.

Nav šaubu, ka pamazītiņām šīs skolas pildīs savus uzdevumus, tā, kā to prasa mūsu dzīves apstākļi. Ar gaišākām galvām, lielākas dedzības pilna iznāks no šīm skolām jaunatne. Un ticēsim, ka viņa būs tā, kas vēl

vairāk kā mēs, pratis cienīt latvisko garu un latviešu sirdi.

Līdz šim arvien vēl tā ir bijis, ka ļaudis daudz ko ir sapratuši, daudz ko redzējuši un saskatījuši, tak garu un sirdi tie piemirsuši. Citiem vārdiem sakot — mūs visus vienojošo domu un vienkāršu pieeju cilvēkam pie cilvēka nav mēcījušies saprast.

Vēl daudzkārt tur, kur starp laukiem un pilsētu kā vienojoša saite stāv izglītotais cilvēks, mēs jūtam un redzam savādus pavedienus, kas izvilkti kā zirnekļa tīkli. Un šo tīklu stūros glūn pārākuma apziņa, lepnums, kas ar mieru uzbrukt, bet ne izlīdzināt un meklēt vienkāršus ceļus no viena cilvēka uz otru.

Nekad varbūt lauku ļaudis nav bijuši tā izslāpuši pēc pamācības praktiskās lietās, pēc silta, uzmodinoša vārda, pēc tās pašas ideju gaismas, kas vieglāk uztverama un koncentrēta pilsētas garīgajā sejā, pēc tās pašas ideālu skaidrības, kas nepieciešama tagad, kad visas dzīves pamati sakustējušies uz augšu. Nekad varbūt pilsētas cilvēkam nav vajadzējis un bijis nepieciešami uzsūkt sevi tik daudz lauku miera, nekā tas ir tagad, kad pārliecīgā steiga nerimstas. Bet pieeja, istā pieeja vienam pie otra nav tomēr vēl atrasta.

Vēl lauku saimiece nevar saprasties ar savām instruktorēm, vēl saimniekam svešs un tāls liekas laukkopības pārraugis. Skolotājs, ārsts — tas stāv itkā aiz kalngaliem, un ir pagasti, kur, šķiet, šie cilvēki viens ar otru rokas nekad nesaņiegsies.

Varētu jautāt, kas vainīgs? — Dažreiz tas, ko saucam par spītīgu lepnumu kā no vienas, tā no otras puses. Bet dažviet arī tā greizā izpratne, kas liek cilvēkus sadalīt it kā augstākā un zemākā kārtā, atziņumi un vērtējumi, ka viens darbs par otru augstāks un vērtīgāks. Šis greizais spogulis nu reiz par visām reizēm būtu jāsasit. Un ar tādū pašu neatlaidību un atsaucību jā-rada apziņa kāds cits spogulis, kas rāda, ka ir gan cilvēki, autoritātes, kas vairāk spēj darīt, kas savu darbu prot lieliski paveikt, bet kas rāda arī to, ka ikviens cits cilvēks arī ir vērtība, ja ne vairāk, tad kultūras vērtību nesējs, uzglabātājs.

(Turpinājums 2. lapp.)

Jānis Ātrēns.

Lietas, kas rada pārdomas.

(Piezīmes par dzīvi Cūrichē).

Visiem zināms un neviens neapšaubis fakts, ka Šveice ir tūristu iecienīta zeme. Tās dabas bagātība un daudzpusība sakopota nelielā zemes platībā. Te var dabūt visspilgtāki izjust kontrastus, ko sniedz zemes stingri izteiktais reljefs. Bet vai daba ir vienīgais, kas pievelk tūristu, ceļotāju? — Laikam gan ne, jo ir pasaulē daudz skaistu vietu un tomēr trūkst šīm vietām apbrīnotāju, pareizāki, to ir ļoti maz. Te svarīgi ir arī daži citi faktori, kas gan nav uzreiz saskatāmi, bet kas tomēr pakāpeniski viens pakal otram saskatāmi šie ilgāki dzīvojoši un šejienes dzīvi vērojoši. Mēģināšu tikai dažus no tiem minēt, kas līdz šim man visvairāk acīs dūrīs.

Greizais spogulis jāsasīt.

(Turpinājums no I. lapp.).

Šai pašā jaunajā spogulī tad mēs arī saskatītu, ka vispareizākā pieeja cilvēkam pie cilvēka ir vienkāršība. Ja dziļā sirds vienkāršībā prastu un varētu sastapties savā kopējā darbā pilsētas un lauku cilvēks, tad par panākumiem nevienā nozarē nebūtu ko šaubīties.

Tam, kas augstu mēcīs, tam jāprot citos, atmodināt gribu mācīties; jāprot ikvienu cilvēku atmodināt no viņa garīgās snaudas un ierosināt darbu, jaunie pasākumiem. Tak šī prasmē neslēpjas pavēlēs, tā neslēpjas kailās pamācībās, bet sirsniņā pārliecībā un pārliecināšanā.

Ja nu lielajai tautas vienībai izlausti ceļi, ja tie pašķirti ar kultūralu darbu, tad pievienosim klāt tam visam arī cilvēku savstarpējo satiksmi un mācīto un nemācīto, studēto un nestudēto darba attiecības. Apzināsimies atkal reizi par visām reizēm, kā gara gaisma no kalngaliem jānos ir arī ielejās. Apzināsimies, ka nesējiem ta jāpasniedz tā, lai ielejas laudis šo gaismu patiesi arī varētu saņemt, izprast un uzskatīt par savu.

Ausma Roga - Eveltē.

Sevišķi sajūtam, ka par katru iebraucēju ir domāts un gādāts, ir mēģināts uzminēt dažādas gaumes un dažādas iespējamības. Visur var sameklēt sev piemērotu apmešanās vietu un baudīt ērtības, ievērojot pašā vēlēšanos, bet vēl vairāk ievērojot naudas maka biezumu. Tā kā iebraucēju nolūks ir daudz redzēt, tad gādāts par satiksmes ērtībām; var ceļot kājam, var izmantot brīnišķīgās šosejas, veicot attālumus ar velosipedu, vai lepnākā gadījumā lietojot auto; beidzot rīcībā ir dzelzceļu satiksme. Visi ceļi ērti, katram sava priekšrocība, un bieži satiksmes līdzekļi jāizmanto pamišus. Ceļu uzturēšana prasa lielus līdzekļus, tie tiek arī gādāti. Lieli ienākumi nodrošināti, ja strauja un liela apgrozība. Attiecīgo ceļu pārvaldes organi visādā veidā cenšas to panākt. Te ar lielu uzmanību vēro sabiedrisko dzīvi un cenšas izmantot visas situācijas, no vienas puses, lai pakalpotu publikai resp. saviem klientiem, bet no otras puses, lai tādā veidā veicinātu apgrozību un tā vairotu savus ienākumus. Ārpus kārtējās satiksmes parasti periodiski izsludina speciālus satiksmes sarakstus — tūristiem, sportistiem, skolniekiem un tml., parasti šiem sarakstiem ir savi

tarifi ar 25—50% pazeminājumu.

Kā zināms, mūsu laikmetā pastāv kāds spēcīgs faktors — reklāma; tas nav aizmirsts. Reklāmai ierādīta pienācīga vieta un priekšlaicīgi gādāts par vajadzīgiem sludinājumiem. To izpildījums pietiekoši izcils, lai katrs, kam kaut cik ir interese, būtu informēts par iespējamībām. Interesi var pacelt arī ar attiecīgi ilustrētu un saistošu paskaidrojumu: tās parasti sludinājumiem netrūkst. Ja tomēr kādam ir par maz no tā, tad tuvākus un izsmelošus paskaidrojumus tas var saņemt ceļojumu birojos. To ir daudz un tīri neviļus esmu kādus sešus ievērojis dažādākās pilsētas malās. No turienes parasti iznāk ar pilnu galvu un biezu portfeli, kas pildīts ar daudziem bagātīgi ilustrētiem aprakstiem.

Satiksmē ar šejieniešiem piedzīvo, ka tuvojoties svētdienai, tie apstāties, ko esat nodomājuši iesākt nākošo svētdienai. Viņi to prasa ne tik daudz aiz ziņkārības, cik pamudināti no gribas jums palīdzēt ar padomu no saviem personīgiem piedzīvojumiem. Viņi arī mēcēs ieteikt piemērotu maršrutu, kā arī zinās aizrādīt izmantojamās priekšrocības un brīdināt no dažādām nejausībām, kas sevišķi svešiniekam var būt nepatī-

kamas. Vispār, šis šejienes iedzīvotāju izlidzināšanas gars ir raksturīgs un liecina par viesmīlību plašākā nozīmē. Tas droši vien pamazām ievērojies, ievērojot tos daudzos svešiniekus, ko uzņem šī zeme ik gadu.

Vispār, valodu jautājums ir ceļojumos viens no grūtākiem, bet tas te viegli atrisināms, kur valstī pastāv vienādas tiesības trim, Eiropā tik pazīstamām valodām — franču, itāļu un vācu. Nav retums satikt cilvēkus, sevīši kam dienesta darīšanas saistītas ar publiku, kas pārvalda arī angļu valodu. Šī tauta ir spilgts piemērs — tā jūtas vienota, neskatoties uz to, ka valda tik liela valodu dažādība. Šādu parādību bieži mēdz uzskatīt par nedabīgu, nevēlamu un tautas vienībai kaitējošu; tomēr izglītotie šveicieši pieturas pie uzskata, ka tā ir laime, ja maza tauta pārvalda vairākas valodas: tādā veidā tai iespējams pilnīgāki dzīvot līdzī un izmantot dažādo zemju un tautu kultūralos sasniegumus. Bet, protams, šie uzskati veidojušies neitralas valsts apstākļos, kur nav bijusi no seniem laikiem jāved cīņa par savu kultūralo neatkarību. Tāpēc arī šveiciešu uzskats ir pareizs un derīgs šveiciešiem; citiem jāpazīst un jāpārliet savi ipatnējie apstākļi un tiem jāpiemērojās.

Beidzamajos gados tūristu plūds apturējies saimnieciskās dzīves grūtības; to izjūt Šveice, sevišķi jau tāpēc, ka tās nauda ir dārga un nav tik viegli pieejama, tiem daudziem angļiem un amerikāņiem, kas te pavadīja savu atpūtas laiku. Bez tam šveicietis labos laikos pieradis pie ērtas dzīves, tai vajadzīgi lieli līdzekļi — darbinieki arī saņem lielas algas. Ar to sadardzinās produkcija, transports — rezultātā produkti un ražojumi dārgāki nekā citās zemēs. Ka citās zemēs dzīve lētāka, to zina šejienieši, kur senāk šveiciešis savu brīvlaiku pavadījis pats savas zemes jaukākos stūrīšos, tur tas tagad atrod par izdevīgāku to pavadīt vai nu Itālijā vai Francijā. Kas tam personīgi izdevīgi, tas valstij gan nav izdevīgi; beidzamajā laikā arvien biežāki parādās raksti, kas griežas pie pilsoņu saprāta, aizrādīdami uz tām grūtībām, ko tie ar savu rīcību sagādā savi valstij.

Visi slēpotāji un tūristi pieprasa pazīstamos

CESU A/S „AUGĻU DĀRZS“

garšīgos un atspirdzinošos dzērienus:

kvalitātes alu, veco iecienīto vīnu, augļu un minerālūdeņus, pienskāb. dzērienu „Kefa“ u. c.

CESIS, Lenču ielā № 5. Tālrunis 74.

NOLIKTAVAS: Rīgā, Jelgavā, Rīgas jūrmalā, Limbažos, Valkā, Valmierā un Rūjienā.

Zvēr. adv. J. Šmidts.

Advokātu ētika.

Kas ir advokāts un kāds ir advokātūras uzdevums? Tiesu iekārtas likumu 280. pants uz to atbild sekojoši:

«Zvērināti advokāti un viņu palīgi pastāv pie tiesu iestādēm lietu vešanai pēc prāvnieku, apsūdzēto un citu lietas dalībnieku izvēles un viņu uzdevumā, kā arī likumā noteiktos gadījumos, tiesu iestāžu priekšsēdētāju un zvērinātu advokātu padomes uzdevumā.»

Visās civilizētās valstīs tiesu iekārta ir organizēta tā, ka bez advokātūras tiesu iestādes nevar funkcionēt. Kriminālā tiesāšanas kārtība, būdama dibināta uz sacīkstes principa, paredz apsūdzības priekšstāvi — prokuroru un aizstāvības priekšstāvi — advokātu. Sacīkstes princips prasa partu vienlīdzību: lai prokurora un aizstāvja sacīkste novestu pie taisnības, abi dalībnieki jānostāda vienādos sacīkstes apstākļos. Šis sacīkstes princips vēl konsekventāk izvests civilā tiesāšanas kārtībā: no vienas puses ir prasītājs un no otras — atbildētājs, kas savā starpā ved cīņu tiesas priekšā. Bez aizstāvja palīdzības apsūdzētais būtu bezspēcīgs tiesas priekšā, un tiesa arī nevarētu gūt lietas vispusēju apgaismojumu. Tāpat civiltiesā prāvnieks būtu bezspēcīgs meklēt un atrast savas tiesības, ja viņam nebūtu speciāli izglītoti pilnvarnieks, un arī pati tiesa, kurai būtu jāsaprotas ar prāknieku — nejuristu, nonāktu nepārvaramās grūtībās.

Tādā kārtā advokātūra, izpildīdama noteiktas tiesu organa funkcijas un būdama par tiesu iekārtas nepieciešamu sastāvdaļu, līdz ar to izpilda svarīgu valsts uzdevumu. To nevajag aizmirst, kad novērtē advokātūras lomu valstī, kad spriež par advokātūras reorganizāciju un kad sabiedrībā pārrunā advokātu tikumus un netikumus.

No šī stāvokļa arī izriet, ka advokātūra nebūt nav «brīva profesija», kā piemēram, ārstu vai inženieru profesija. Izpildīdams svarīgu tiesu organa funkciju, būdams tiesai par palīgu, advokāts darbojas kā privātu personu pārstāvis, aizstāvēdams atsevišķu personu tiesības un intereses, būdams šim atsevišķām personām par palīgu.

Šis divdabīgais stāvoklis bieži noved pie sarežģījumiem un konfliktiem ētikas laukā. Advokātam vienmēr jāprot atrast pienācīgu saskaņoju-

mu starp palīdzību-sava klienta interesēm un palīdzību valsts interesēm resp. taisnas tiesas interesēm. Nav cienīgs būt par advokātu tas, kas domā vienīgi par palīdzību klientam, lai klienta lieta būtu cik netaisna un cik netaisni būtu izpalīdzības paņēmieni. Neviena profesija nedod tik daudz iespējas grēkot, kā advokāta profesija. Tāpēc arī ne no vienas profesijas neprasa tik stingru profesionālu ētiku kā no advokātūras. Nevienā profesijā nav izstrādāti tik pamatīgi un sīki profesionālās ētikas noteikumi un nevienai profesijai nav izveidojusies tik augsti attīstīta autonoma organizācija šīs ētikas sargāšanai un izkopšanai, kā advokātūrai. Tas ir tāpēc, ka neētisks advokāts ir sabiedrībai vislielākais lāsts, bet ētisks advokāts — vislielākā svētība.

I. Advokāta attiecības pret klientu.

Advokāta kabinets, kur visā klusībā klients uztic advokātam savu lietu, nedrīkst pārvērsties par likuma apiešanas skolu, par noziedzību pabalstīšanas vietu un netaisnības pērēkli. Te neviens nekontrolē, te viss, kas tiek runāts, paliek noslēpums, tāpat kā garīdzniekam uzticētā grēku sūdzēšana. Vienīgā garantija, ka advokāta darbs te nepārvērsās par lāstu, bet paliek par svētību taisnai tiesai, ir advokāta godīgums, viņa sirdsapziņa, viņa augstā ētika. Te nevar līdzēt nekādi disciplinārsodi, jo uz ārieni nekas neklūst zināms. No teiktā izriet, ka lai cik apsveicama arī būtu disciplinārā stingrība, ta maz ko līdzēs, ja advokātūrā uzņems personas bez īpašas izlases un ja jaunus advokātos neieaudzinās profesionālās ētikas tradīcijas. Advokātūras organizācijai jābūt tādai, kas sekmē tādu izlasi un tādu audzināšanu.

Advokātam katru dienu jāiztur uzbrukumi savam godīgumam. Katru dienu viens otrs klients nāk ar neētiskiem priekšlikumiem. Sevišķi grūti iet jaunajiem advokātiem, kuri vēl nav ētiski izauguši un kurus spiež grūtie materiālie apstākļi. Par netaisnu lietu un negodīgu paņēmieni tādā klients sola paaugstinātu atlīdzību un ar saviem kārdinājumiem samaitā jauno advokātu — bada cietēju.

Jautājums par to, vai advokāts var uzņemties katras lietas vešanu tiesā, ir plaši diskutēts speciālā literatūrā un advokātu konferencēs. Šo jautājumu nevar atrisināt vienādi uz civiltietām un krimināllietām. Ja advokātam ir skaidrs, ka civillieta ir bez jebkādam cerībām, tad viņam

tas jāpateic klientam un jāatsakās to vest.

Par negodīgu lietu nav ko runāt, jo tādu advokāts vispār nedrīkst pieņemt. Tas liktos esam tik vienkārši, bet praksē tas tik vienkārši nav. Ir ļoti maz tādu tieslietu, par kurām jau pašā sākumā var teikt, ka nav cerību uz panākumiem. Lieta, kura sākumā izlikās tik sliktā, pravas gaitā pieņem pavisam citu veidu. Arī tiesa sākumā vēl nezina, kāds pravas beigās būs viņas spriedums. Nevar to paredzēt arī advokāts, pieņemot lietu. Labākais līdzeklis tādos gadījumos ir — konsultācija ar vecākiem kollegām. Noteiktu kritēriju te atrast grūti. Viens ir skaidrs: ja lieta a c i m r e d z a m i neizvedama, tad tā nav pieņemama; ja lietas panākumi a p š a u b ā m i, tad tas atklāti pasakāms klientam, un ja advokāta sirdsbalss neprotē, lietu var pieņemt.

Citādi ir krimināllietās: patī krimināltiesāšana pēc likuma paredz apsūdzētam aizstāvi. Ja apsūdzētais nespēj pieņemt aizstāvi, tiesa to iecel no advokātu vidus. Tā tad te principā atzīts, ka aizstāvēšana ir vajadzīga katram apsūdzētam. Izpildot šo taisnai tiesai vajadzīgo funkciju, advokāts pakalpo tiesai un taisnībai, lai cik ļauns un riebijs būtu apsūdzētā izdarītais noziegums. Jo smagāks noziegums, jo nepieciešamāka ir aizstāvēšana. Tas nenozīmē, ka aizstāvis attaisno pāstrādāto noziegumu un solidarizējas ar noziedznieku. Aizstāvis ir vajadzīgs, lai sekotu procesa gaitai un rūpētos, ka tiktu ievērotas apsūdzētam pēc likuma piešķirtās garantijas procesā un ka tiktu apgaismots viss tas, kas runā apsūdzētam par labu un mīkstina viņa vainu. Var droši apgalvot, ka nav tādas krimināllietas, kur aizstāvim nebūtu ko teikt par labu apsūdzētam. Tikai tad, kad prokurors ir devis apgaismojumu no vienas puses un aizstāvis — no otras, tiesa kā stereoskopā redz lietu pilnīgāki — reljēfi un spilgti.

Vai tas nozīmē, ka advokātam jāuzņemas aizstāvēt katru krimināllietu? Nē, advokāts darīs labi, ja viņš pieņems arī te lietas ar izlasi un centīsies izvairīties no tādu lietu pieņemšanas, kur viņš savā sirdī jūtis pret aizstāvāmo tikai riebumu un naidu, bet neatradīs nekādas līdzjūtības. Tādā gadījumā viņš sapratīs, ka viņš aiz šiem subjektīviem traucējumiem būs sliktis aizstāvis apsūdzētam un tikai tāpēc atteiksies viņu aizstāvēt. Tādā gadījumā apsūdzēto aizstāvēs cits advokāts.

(Turpmāk vēl).

Arhitekts P. Ārēnds.

Mūsu celtniecība.

Kaut gan arhitektūra tās šaurākajā nozīmē ir katra cilvēka ikdienas nepieciešamība, tomēr uz katra soļa redzam, ka tā pie mums vēl atrodas neizprasta pabērna lomā, ir laukos, ir pilsētās.

Neskatoties uz to, ka būvēs top ieguldīti lieli līdzekļi un tās domātas ilgiem gadiem — uz laikiem un ne reti arī pilsētās, ēkas ceļot nemēdz meklēt speciālista-arhitekta padomu. Metus apdomā īpašnieks un ļoti bieži pats bez viena amatnieka palīdzības izpilda. Rezultātā, radies milzums neglītu, slikti iekārtotu un tehniskā ziņā mazvērtīgu celtni, kas to īpašniekiem un arī valstij nodara lielus neaplēšamus zaudējumus.

Citu priekšmetu iegādes ziņā stāvoklis daudz labāks.

Minēsim kaut apgērbu. Tas pats, kas ar lielu pašpārliecību nemākulīgi celis ēkas, savu apgērbu pats nepagatavo, bet dod šūt speciālistam — drēbniekam, jo «viņš taču neies par apsmieklu pasaulei apkārt staigāt.» Vai arī celtniecībā nevajadzētu līdzīgām valodām rasties? Vai arī tur nav laiks nākt atziņai, ka mazvērtīgās un neglītas ēkas ir par apsmieklu mums pašiem?

Visās ražotāju nozarēs pie mums jau atzīta zinātniska lietpratēja padoma svētība, tiek pieņemta racionāla saimniecība, bet celtniecībā no visa tā vēl maz kas jūtams. Ražojot rūpīgi krātos santimus būvējot latiem laiž vēja.

Še atjaunotajā Latvijā veicams liels darbs. Celtniecībā piešķirama pienācīga vērtība un tā iauzvē uz istā ceļa. Steidzami un sistēmātiski veicams liels propagandas darbs, lai veicinātu celtniecības jautājumu pareizu izpratni un bez visa cita novērstu lielos materiālos zaudējumus, kas rodas līdzšinējā būvniecības stāvoklī.

Kā visu to panākt, tur vārds atbilstošām iestādēm, arhitektiem un viņu organizācijām. Darbu labi var sekmet arī piemērotas arhitektūras izstādes, kādas uz priekšu vēlamas sistēmātiski un netikai visā plašajā arhitektūras mērogā, bet arī par šaurākām celtniecības programmas daļām un pat tikai par atsevišķiem būvniecību skarošiem jautājumiem.

Cerams, ka arī prese, izprotot stāvokļa nopietnību, uz priekšu šim jautājumam piegriezīs vairāk vērtības.

Jaunajā laikā arvien skaļāk atskan prasība pēc latviska stila celtniecībā. Šo prasību tomēr tā pēc pasūtījuma nevar pildīt ne atsevišķs arhitekts, ne viņu kopība, jo stils nav ārišķība un nav uzliekams kā cepure, kā to viens otrs mēdz iedomāties. Stilu nevar radīt ar piekabinātu nacionālu dekoratīvu elementu palīdzību. Tā «taisidami» stilu jo tālāk kļūsim no tā istās būtības.

Nacionālajam stilam jāveidojas evolūcijas ceļā uz senatnes celtniecības tradīciju dziļākas izpratnes, tagadnes gara (jūtopas) un tehnikas pamata. Jaunajai celtniecībai pilnā mērā jāapmierina mūsdienu iekārtas prasības un jāatspoguļo laikmeta kultūra.

Ši iemesla dēļ pat laukos vairs nevarēs atdzimt seno lauku tautiskā būvniecība tās agrākajā veidā, jo tā savu laiku ir pārdzīvojusī. 20. g. simta kultūra ar lauksaimniecības un būvniecības modernizēšanu ir uzspiedusi paliekošu zīmogu latvju sētai, pilnīgi izdzēšot vienu otru raksturīgu iezīmi. Tā piemēram, interesantākā, formu ziņā vērtīgākā ēka — rija ir nolemta neatvairāmai iznīcībai, jo tagad tā vairs nav nepieciešama.

Tagadnes un nākotnes latviskā stila celtnē obligatoriski nemaz nav

jābūt ar salmu jumtiem, āzišiem jumta čukurā u. t. t., bet tam katrā ziņā jānes latviešu celtnieciskā gara tradīcijas.

Latviskā stila meklējumos nebūt nav jānoslēdzas no ārpusaules, kā to nedarām arī garīgās kultūras laukā. Nav jāaizmiedz acis pret citu zemju tehnikas un stila progresu. Tas mums labāk palīdzēs novērtēt savas zemes īpatnības un izteikt tās arhitektūrā. Skatīdamies pāri mūsu zemes robežām, izvairīsimies gan palikt par bezjūtīgiem internacionālu apvalku manekeniem, bet uzklaušīsim savas latvieša sirds un prāta balsi; tad kritiski pieejot lietai, atradīsim laikmetīgo latviešu gara izteiksmi celtniecībā, kas būs cienīga saukties par latviešu stilu.

Ziemassvētkos Latvijas arhitektu biedrības rīkotā arhitektūras izstādē radīja, ka mūsu celtniecības attīstības gaita pamazām iekļaujas istajās sliedēs. Vairums izstādīto celtni attēlu liecināja, ka latviešu arhitekti, sekodami laika garam, neatsakās arī no pagātnes atziņām, ir latviski noskaņoti un cenšas celtnieciski izteikt zemes un tautas raksturu. Šai virzienā labas sekmes un vairāk sabiedriskas aktivitātes no arhitektu puses!

Modernais bīdermeierisms.

Mums ir mākslinieki, kas citīgi, gadu no gada, neiztraucējamā mierā un pieticībā ražo «mākslas darbus», ja tā varētu izteikties, vārumā.

Ja mākslinieks tikai piepilda jau zināmas konvencionālas formas, necenojoties tās padziļināt, un izveidot, piemērot arvien jaunam saturam, tad tas jau ir tāds stāvoklis, kad māksla kļūst tīrums prece, kad kvalitatīvi tiecās atvītiot vairums un tradīcija. Mākslinieks te jau ir amatnieks, kas pazaudējis mērķi un priecina sevi un savus cieņītājus ar tīri kailu sava amata demonstrēšanu. Līdzekļi nedrīkst atvītiot mērķi, bet amats un zināšana vispār, ir tikai līdzekļi.

Pārāk liela neitrālitate un rezervēšana raksturo zināmu mākslinieka tipu, tāpat kā bezpersonīgums viņu mākslu.

Izstādēs redzētie darbi tādēļ vien mūs atstāj vienaldzīgus, ka tie ir tādi vienmuļi, dialogi bez dzīvības, ko tehnikas vārdā nonāvušaj galtī neinteresēta persona, uz vēl neitrālāka dabas fona. — Māksla resp. glezniecība aiz paraduma, tāds varētu būt virsraksts veselai rindai notikumu mūsu mākslas dzīvē.

Bet mākslinieks savā darbā nedrīkst būt vienaldzīgs. Mēs no viņa neatlaidīgi prasām, lai viņš tajā ieņem pret lietām, pret pasauli noteiktu pozīciju, no kuras viņš varētu apgalvot, ka tikai tā viņš to zina un

ka tikai tā viņš to saprot.

Un vienīgi tā, spēcīgi izteiktai pārliecībai, vienai, vai tā mums šķiet pareiza vai ne, piemīt tas sugestīvojošais spēks, kas nelauj vienaldzīgi garām paiet.

Un mākslas darbam vajadzīga šī vara, kas piespiež to uzklaušīt.

Apskatot tuvākā pagātnē bijušās un pašreizējās izstādes, jānāk pie atzīnoma, ka vairākām mākslinieku biedrībām trūkst šīs iekšējās varas, šī spēka, turpretim vērojamas it kā garīgās vitalitātes apskūms un sastingšana uz formālās plāksnes. Sacīto vienotāļ var attiecināt uz nesen notikušo akadēmijas beigušo izstādi. Par pašreizējo «Zaļās vārnas» izstādi visumā to nevar teikt.

Vecmeistars K. Baltgailis risina vēl vienmēr savu strēlnieku dzīves tēlojumu, nenododoties eksperimentiem. Tāpat V. Kalnroze turpina gleznot iepriekšējos gados pārbaudīti manierē, labākie «Pārdaugava» un brūnā kolorītā ieturētā «Upe». Viens no spēcīgākiem ir Fr. Milts. Droša un virtuozā glezniecība. Labs zīmētājs. Nr. 68 un 72. Labi uzgleznāta arī «Klusā daba».

J. Plēpišs īpatnējs savas dzeltenīgās, drusku atkārtotošās kompozīcijas. Kustības par daudz sastingušas (atgādina viduslaiku baznīcas mākslu) un atkārtotās kolorītā.

Labākās «Divas meitenes», «Meitene» un griezumus linoleumā «Strādnieks».

A. Rožkalnam interesanti, saskatīgās gammās izturētie dekorāciju meti Raiņa pasakai «Zelta zirgs».

Labi zīmējumi J. Strazdiņam Nr. 108 un Nr. 109.

P. Šternam daži atzīstami kokgriezumi, Nr. 112 un 113.

A. Lapiņš kolorītā pasauss, bet «Gimēnē» panācis ļoti labu kompozīciju. Vēl atzīmējami Fr. Zandbergs interesants apdarē un J. Zimmerfelds.

Izstādē piedalās arī starptautiskā kokgriezēju apvienība «Xylographie» kuŗas daudzie, nopietnie darbi ir liels plūvis visai izstādei.

Īpatnējie ar atzīstamu tehniku ir, Armando Baldinelli, Nr. 137, 138, 139, Eduard Würalt «Dzērāji», un «Akts», Desirè Acket «Zvejnieks», C. Pol Molnar «Nogemšana no krusta», Jean Chieze u. c.

K. Danne.

Valodnieku piezīmes.

Iepriekšējās piezīmes ieviesušies kļūda. Nevis piejēmtava, bet «piejēmtuve» vai «piejēmtuva» (ar u) — piejēmtamā istaba. Latviešu valodā jaunākajos laikos turas pie principa: ja no divu un vairāk zilbju verba atvasina vietas (rika) nosaukumu, kur (ar ko) tiek tas darīts, ko izsaka verbs, tad šīs vietas (rika) nosaukumam ir galotne -tava, piem.: mazgāt — mazgātava, saldēt — saldētava, gludināt — gludinātava; ja turpretim līdzīgu substantīvu atvasina no vienzilbju verba, tad subst. galotne ir -tuve (-tuva), piem.: šaut — šautuve, ēst — ēstuve, vērst — vērstuve. Pie šī principa ieteicams arī turēties.

Dažam nepatīk garā forma īpatnējs; tas var lietāt f. īpats, bet adjektīva «īpats» nav.

Nepareizi lietā Nameiša vārdu. Atskaņu kronikā gan ir minēts vārds «Nameise», bet jau leišu valodnieks Būga aizrādīja, ka latviski šis vārds skan Nameišis. Tā tad arī Dailes teātrim jārunā par Nameiša gredzenu, jo citādi tas var iznākt tāpat kā ar vēsturiski famozo «Tālavas» vārdu, ko savā laikā rakstnieki populārizējuši (R. Blaumaņa Tālavas taurējis) un kas tomēr pareizi skan Telva un telvieši.

Ielūgumos un afišās bieži sastop šādas nepareizas izteicienu: koris izpildīs dziesmas, orķestris izpildīs simfoniju; labāk teikt: koris dziedās vai nodziedās dziesmu, orķestris spēlēs vai nospēlēs simfoniju.

Nevis lūgums iesniegt zem Kalniņa vārda, bet l. lesn. ar Kalniņa vārdu, vai vienkārši: lūgumu iesniedzis Kalniņš.

Vārdā «obligatorisks» divi piedēkļi — latīņu un latviešu, kas vārdu padara pārāk garu. Ļoti labi var teikt «obligāts», piem.: obligāts rīkojums, obligāts noteikums, obligāta revīzija u. t. t.

Salkīteni «privātdocents» saīsinot raksta nepareizi (priv. doc.). Jāvelk vai nu svītina starpā (priv.-doc.), vai punkts jāliek tikai beigās (privdoc.).

Var sacīt kā «darbs negrib sekoties», tā «darbs negrib sokties». Abi infinitīvi pareizi.

Doc. Dr. E. Zicans.

Prof. J. Bencingers †.

Šī gada 12. martā noslēdzās Latvijas universitātes teoloģijas fakultātes profesora Imanuēla Gustava Adolfa Bencingera mūža gaitas. Prof. I. Bencingers dzimis 1865. g. 21. februārī, Stutgartē, rektora M. Bencingera ģimenē. Studējis teoloģiju Tūbingas universitātē no 1883.—1888. g. Studijas pabeidzis, iegūdam 1888. g. phil., bet 1893. g. Lic. theol. gradu. Pēc studiju beigšanas I. Bencingers paliek dažus gadus Virmenbergas baznīcas un skolas dienestā, tad atstāj mācītāja darbu un habilitējas par privātdocentu Berlīnes universitātē, kur strādā no 1898.—1901. g. Pēc tam prof. I. Bencingers bijis par augstākās vācu skolas priekšnieku un Holandes vicekonsulu Jerūsālemē līdz 1912. g. No 1912.—1920. g. viņš dzīvojis Amerikā, ienemdams profesora vietas sākumā Toronto universitātē, vēlāk Midvillē (Meadville), un Nu-Džersijā (New-Yersey). 1920. g. prof. I. Bencingers atgriezies Vācijā. 1921. g. viņš ienēmis Vecās derības un reliģijas vēstures katedras Latvijas universitātē.

Prof. I. Bencingers plaši pazīstams, kā daudz zinātnisku darbu autors, periodisko izdevumu redaktors, un enciklopediju līdzstrādnieks. Viņa ievērojamākie darbi ir «Häbräische Archäologie (3. izd. 1927. g.), «Die Bücher der Könige», «Die Bücher der Chronik», «Geschichte Israels» (3. izd. 1924. g.) u. c. Prof. Bencingers ievērojamais arī kā labs austrumu valodu prācējs.

Darbam Latvijas universitātē prof. I. Bencingers nodevis ar lielu mīlestību un pienākuma apziņu. To apliecina starp citu tas fakts, ka viņš ātri iemācījās latviešu valodu, tā ka varēja lasīt lekcijas mūsu valsts valodā. Latvijas universitātē atzīmējis prof. I. Bencingera nopelnus, piešķirdama viņam Dr. theol. h. c. gradu.

Š. g. 21. februārī teoloģijas fakultātē svinēja prof. I. Bencingera 70. dzimšanas dienu, pasniegdama viņam rakstu krājumu «Studia theologica I». Šī diena bija pēdējā, kuru viņš pavadīja savu kolēģu un skolēnu vidū. Viņš saslima tani pašā dienā. Sīmība ņēma launu virzienu. Prof. I. Bencingera mirstīgās atliekas apglabātas Meža kapos.

Māksla.

Koncerti.

Kā pirmā bezdēlīga no Lietuvas dziesmotas akad. jaunatnes pag. g. Rīgā, pie vienotgu Vienkopas vīesojās un konservātorijas zālē dziedāja Vītāuta Dižā ūniv. stud. atēinīku savienības koris. Šogad tai pašā zālē koncertēja Latvijas ūniv. kora viesis, otrs Lietuvas studentu koris — Lietuvas Vītāuta Dižā ūniversitātes, kas skaita ziņā lielākais, no ārvalšu koriem, kādi apmeklējuši Rīgu. Vokālā un mūzikālā kultūrā koris godam apliecināja savus ievērojamus sasniegumus. Retāka parādība, ka kori manāmu pārsvaru ieņem viru balsis. Programmā 16 kora un divas solo dziesmas. Tautas dziesmu sabalsojumuš plevilcīgi veidojuši Banaitis un Žilēvics. Oriģināldziesmas spēcīgas, īpatnējas, ne bez jaunākā laika ietekmēm, devuši Groudīs un Petrauskas. Vl. Jakubēns pēdējos gados progresējis tehnikā; viņa dziesma «Ievas» prasa no izpildītāja izturīgu, augstu balsi. Šīs spējas teicami pierādīja P. Kaupelite. Kora dziesmas diriģenta K. Kavecka vadībā izcēlās ar drošiem spēcīgiem kāpinājumiem, lai gan dažbrīd nebija veselāka plūduma klusākajās dziesmās, tomēr tas nebūt netraucēja labo iespaidu, jo mūsu kaimiņu un brāļu tautas jaunatne dzied ar lielu sirsnību un sajūsmu. No mūsu dziesmām koris skandināja «Trīs jaunas māsas» un «Lai ligo lepnā dziesma». Viesus apsvēica mūsu ūniversitātes kora vienību pārstāvi. No lietuviešiem atbildēja kora pārstāvis, izteikdams cerības, ka brāļu tautas saprašanās kļūs vēl sirsnīgāka un veicinās seno vienību. Publīka korim izrādīja jūsmīgu atzinību.

Simfoniskais koncerts operā ar apvienoto orķestri arī šoreiz pagāja maz ievērots. Līdzīgi kā V. Dārziņa klavieru koncerta pirmatskaņojums pag. rudenī, arī J. Mediņa novitāte — klavierkoncerts ar slaveno izpildītāju Fr. Ellegārdi nebija spējis ieinteresēt plašākas apriņas. Savāda parādība. Tā tas nebūtu ne ārzemēs, ne arī tepat, ja tikai diriģētu kāds izreklamēts sveštautietis. Kā autora atzīmē rāda, šīs opus komponēts no 1933. g. 22. dec. līdz 1934. g. 5. janv., tā tad pirmais latviešu klavieru koncerts radies ārkārtīgi ātrā tempā, apmēram divās nedēļās. Atzīmējams, ka Mediņš lielāko daļu no saviem ie-

vērojamākiem darbiem komponējis ātrā laikā, it kā steigā, bet ar lielu tehnisku erudīciju un improvizācijas vingrumu. Šis koncerts raksturīgs ar to, ka klavieru partija ar orķestri ir savitas ciešā vienībā, mazāk manāms pavadījums par sevi, bet pārsvarā izstrādājuma raksturs, kas balstās uz temām. Instrūmentācijā rastas atjaufības, pat jauninājumi (klavieru figurācija ar bungu tremolo) un t. l. Koncerta I. daļa viscauri patur savu straujo izteiksmi, vienīgi kadence skan mierīgā akordu gaitā, beigās izdzīstot kopīgi ar vijoli un pārejot noslēgumā. Otrā daļa — Lento pauž lirisku nostāstu par skumjām un laimi. Trešā, piebārstīta ar virtuozām pasāzām, grūtāka izpildītājam, nobeidzas negaidīti strauji. France Ellegārde šo darbu atskaņoja teicamā tehniskā gatavībā un mūzikāni apgaroti. Cerams, ka arī laipnās mākslinieces solījums populārizēt Mediņa klavierkoncertu Vakareiropā, nesis pelnītos panākumus.

Programmas pirmajā daļā Bacha «Pasakalja» un Cez. Franka simfonija d-mollā. Šis cīdenais, nopietnais darbs stāv ļoti tuvu garīga satura mūzikai, kā kāda oratorija, un prasa no klausītāja dziļas iejūtas. Abus monumentālos darbus orķestris prof. Mediņa vadībā iztulkoja pārliecināti, mūzikāli pārskatāmi. Samērā mazāk pavevās niansējumi, dziļāks miers.

Dzīmtenes simfoniskais orķestris uz sāka otro koncertu ciklu ar latvisku programmu. Vairākus Jāzepa Mediņa darbus ar veiklu žestu, nosvērti iztulkoja diriģents P. Barisons. Marina Kārklīņa iejūtīgi dziedāja divas Vītola un kādu jaunu Barisona dziesmu, izpelnoties dzīvu atsaucību. Noslēgumā dziedājām Jāna Norvīla simf. dzejojumu «Rudens

dziesma» orķestrim ar kori (pirmo reizi). Autors meklējis oriģinālīti, sākumā ar īpatnēju ievadu, bet vīdus daļā ar variētu tautas dziesmu «Maza biju neredzēju» korim ar orķestri. Darbs rāda gan mūzikālo domu nopietnību, bet klausītāju atstāj diezgan vienaldzīgu. Temperamentīgi vadīja savu operu pats autors. Plašo programmu ar interesi noklausījās ministru prezidents un kupis skaits apmeklētāju.

A. Žilinskis.

Jauni materiāli baltu vēsturē.

Parizē nupat iznākusi prof. D. M. Odīnca grāmata: «Valsts iekārtas rašanās austrumslavu tautās», kuŗā apskatīta interesanta baltu (latvju, lietuvju, senprūšu) tautu sakarība ar slavu tautām.

Apmēram 500. gadā priekš Kristus slavi esot atdalījušies no baltu ciltīm, kas no ārējiem iespaidiem neskartā veidā esot uzglabājušas latviešu un leišu tautās. Par atdalīšanās iemeslu autors min ģermāņu cilšu virzīšanos no Skandināvijas uz dienvidaustrumiem, caur baltu cilšu teritoriju. Atskīrti no sava cilts koka (baltu tautām), slavi, kas nebija diferencējušies atsevišķās ciltīs, dzīvojuši samērā šaurā teritorijā: uz rītiem no Vislas upes līdz Pripetes upes angšgalam un tās pietiekām Vakarū Bigas, Vepras un Samas upju rajonos. Pēc atdalīšanās no baltiem, visas slavu tautas šo teritoriju varot uzskatīt par savu pirmdzimteni, jo šeit archalģoģiskos izrakumos nesot konstatētas agrākas cilšu apmešanās vietas. To pierādot arī šī šaurā rajona skaidri slaviskie ģeogrāfiskie nosaukumi.

Krievu emigrantu prese prof. D. M. Odīnca plašo darbu uzcēmusi ļoti atzinīgi.

Vēs dabujams:

Kalevala

Somu tautas eps.

Brošēta Ls 6.—, iesieta Ls 8.—

VALTERA un RAPAS akc. sab.

Annas Grasmanes
veģetāras pusdienas un
zaļbarība, sakņu un
augļu sulas

Dzirnavu ielā 43, dz. 2 Tālr. 33486

DOMA MŪZEJS

ATVĒRTS SVĒTDIENĀS
NO 11-2

Sports.

Latvijas olimpiskās sacikstes ziemas sportā.

Katra gadu pirms pasaules olimpiādes Latvijā notiek mūsu olimpiskās sacikstes, kurās dod iespēju noskaidrot mūsu kandidātus nākošajai pasaules olimpiādei. Tā kā nākošā — 1936. gadā, Vācijā risināsies olimpiskās cīņas, Latvijas olimpiskās sacikstes notiek šogad. Ziemas sporta veidos tai jau noturētas, bet pārējās sporta nozarēs būs vasarā.

Ledushokejā pirmo vietu izcīnīja ASK komanda, 2. vietā LSB, bet OS komandai nācās apmierināties ar trešo vietu (Latvijas meistarības izcīņā OS šogad, kā zināms, guva II. vietu).

Daiļslidošanā dāmu klasē parākā bija Dzegūze (US), 2. Zukova, 3. Klaviņa (US); kungu klasē 1. Auls, 2. A. Gešels (US), 3. Vilnieks, bet pāru slidojumā 1. Svarcs-Gešels; 2. Dzervīte-Tubelis; 3. Ledus-Gaidamovičs.

Ātrslidošanā 4 distanču kopsummā 1. vietā Alfons Bērziņš (US) ar 208,39 pkt., veicot 500 metrus 46,4 sek.; 1500 metrus jauna Latvijas rekorda laikā 2 min. 31,1 sek., tāpat 5000 metrus jauna rekorda laikā 9 min. 02,9 sek., bet 10.000 mtr. 19 min. 06,9 sek. 2. vietā ierindojās Lejnīks ar 214,48 pkt. (veica 10.000 metru distanci jaunā Latvijas rekorda laikā 18 min. 49 sek.), bet 3. Dravnieks ar 222,89 pkt. Students Jānis Andriksone bija ātrākais 500 metru distancē, kurā tas veica jauna rekorda laikā 46,2 sek., bet 1500 un 5000 metru skrējienos Andriksone krita un bija spiests palikt zemākā vietā, bet 10.000 mtr. skrējienā vairs nepiedalījās.

Slēpošanas meistarsacikstēs uzvar studentu. Latvijas meistarsacikstēs slēpošanā notika šogad Gaisiņa kalna apkaimē 10. martā. Šeit pārliecinošas uzvaras guva OS slēpotāji. 18. klm. distancē visātrāk veica Kapēps — 1 stundā 34 min. 24,2 sek., 2. Riekstiņš 1:41:24; 3. Gruzītis 1:46:15; 4. Jansons 1:47:54 (visi US). Slaloma braucienā apm. 200 metru garā distancē labākais bija Lielmežs ar 70,8 punktiem (34,6 sek.), 2. Riekstiņš, 3. Libertis, 4. Gruzītis (visi US), bet 5 klm. distancē dāmām pārliecinošu uzvaru guva Mirdza Mārtinsona (OS) veicot distanci 38 min. 35 sek.

Volejbola meistarsacikstēs US komandas (kā vīriešu, tā sieviešu) gūst izcilus panākumus un atrodas turnīra vadošās vietās.

US vieglatlēti trenera Roberta Vithofa vadībā cīnījies gatavošanās priekšā stāvošajai sezonai, kad paredzēti vairāki izcilus sarīkojumi, kā Latvijas olimpiskās sacikstes, SELL X. sacikstēs Rīgā un studentu meistarsacikstēs Budapeštā. Treniņus apmeklē ap pusimti sportistu, to skaitā arī dāmas.

Sprinteriem noturētas jau pirmās pārbaudes sacikstes, kur labākos panākumus guva Vincis un Krisbergs, bet no dāmām Daubere.

Patlaban treniņi notiek 3 reiz nedēļā: 2 reizes telpās vingrošana, bet svētdienās soļošanas un skrēšanas treniņš no konservātorijas vingrotavas līdz Meža parkam un atpakaļ. Aprīlī treniņš notiks tikai brīvā dabā.

Iznīcība un neiznīcība dzīvajā un nedzīvajā dabā.

Par šādu tematu referēja un debatēja 8. martā Latv. bioloģijas biedrības atklātā zinātniskā sēdē universitātes mācības spēki. Pirmā universitātes klausītava bija pārpildīta, bija ieradušies gan mācības spēki, gan studenti. Pirmajā referātā par materiālu un enerģiju modernās fizikas gaismā runāja doc. Fr. Gulbis. Otrajā referātā prof. A. Janeks runāja par nezūdamības principu ķīmijā un to vispārējo kritiku. Trešajā referātā doc. K. Ābele referēja par dzīvību un nāvi bioloģijā un ceturtajā — prof. P. Dāle pieskārs dvēseles pastāvības problēmām. Pēdējais referāts ierosināja dzīvas debates, kurās vārdu ņēma gan filozofi un filologi, gan arī dabas zinātnieki. Debatēs piedalījās prof. Kundziņš, doc. Jurvičs, doc. Gulbis, doc. Celms, doc. Āboliņš, u. c. Sēdī vadīja Dr. Reinharde.

L. ū. stud. b-ba «Latgale» š. g. 13. martā svinēja savus 6. gada svētkus, atzīmējot tos ar svinīgu sanāksmi. Svētku gadījumā b-ba saņēma sveicienus no vienotnes «Lidums», dibinātājiem u. c.

«Latgales» balti-zilas krāsas pašreiz apvieno 68 locekļus, no kuriem vairāki jau ilgstri.

Dab. zin. studentu biedrības 15 gadi.



L. ū. dab. zin. studentu biedrības valde. No kreisīs — bibliotekāre H. Ledus, pr-jā biedrs Immers, pr-ļs E. Tauriņš, sekret. A. Rīgasts un kasiere B. Sproģere.

Š. g. 10. martā, plkst. 11, bioloģijas ēkas lielajā klausītavā notika L. ū. dab. zin. stud. b-bas 15 g. darbības atceres svinīgais akts.

To atklāja valdes priekšsēd. E. Tauriņš, pakavēdamies pie b-bas mērķiem un nozīmes. — Lekcijās mēs nevaram gūt visu, ko augstskola spētu mums dot. Tādēļ biedrības uzdevums ir kopējās pārrunās un kopējā darbā paplašināt jauno dabaszinātnieku redzes aploku, audzināt tajos pašdarbību un prasmi izteikt un aizstāvēt savas domas, kas sevišķi nepieciešams dab.-zinātniekiem kā nākamajiem skolotājiem, un iepazīstināt ekskursijās savus biedrus ar Latvijas dabu, tā mācot viņus mīlēt savu tēviju.

Pēc kopīgi nodziedātas valsts himnas sekoja sekretāra A. Rīgasta ziņojums par biedrības darbību. — 15 g. atpakaļ nodibinājās Dab.-zin. studentu pulciņš, kas pēc gada pārreģistrējās par biedrību.

Pēdējos 5 gados biedrības darbība izpaudusies priekšlasījumos, pārrunu vakaros un ekskursijās uz dažādiem dzimtenes novadiem un kaimiņzemēm. Patlaban biedrība kārtu visu Latvijā sastopamo ziedaugu herbāriju, kā arī vāc materiālus par Latvijas moluskiem. Sākot ar 1934. g. 1. janvāri, b-ba izdod populāru dab.-zinātnieku žurnālu «Daba un zinātne»; tā redaktors doc. K. Ābele. Ar šo žurnālu novērsts tāda izdevuma trūkums, kam jāatspoguļo dab.-zin. domu izveidošanās un attīstība kā Latvijā, tā arī vispār un jāpadziļina dzimtenes dabas izpratne.

Atcerēsimies mirušos darbiniekus!

Š. g. 6. aprīlī palet 9 gadi, kopš miris populārais sabiedriskais darbinieks Francis Trasuns, kas jo daudz strādājis Latgales tuvināšanā pārējai Latvijai. Viņa nopelni atzīmēšanai, L. ū. stud. b-ba «Latgale» rīko minētājā dienā atceres vakaru, kura programā direktors Valerijus Seiles referāts par Fr. Trasuna dzīvi un darbiem, netaika literārisko darbu lasīšana un koncerts.

Vakars notiks Rīgā, Latviešu biedrības Baltajā zālē.

Interesanta papildus nodarbošanās latvju inteliģencel, Iekšlietu ministrijas tūrisma birojs uzaicina personas, kas vēlētos iegūt tiesību pavadīt par atbildību ārzemju tūristus un šejienes ekskursijas pa Latviju, pieteikties Iekšlietu ministrijā, tūrisma birojā līdz 25. martam. Uz rakstveida pieteikšiem atbildēs vienīgi tad, ja būs pievienota marka pasta izdevumiem.

Z. Melerošova piemiņas vakarā, kur pulcējās valdība un diplomātijas korpuss un kur valda, ja nu ne dziļas sāras, tad vismaz nopietnība, S. P. K. koris šogad pēkšņi nodzied «Zaķiņa pirtīti», kas beidzas ar veselu jandaliņu: «Vau! vau! cibric! cibric! vau! vau!»

Vai to sauc par labu stilu?

B-bai ir arī samērā liela zinātniska bibliotēka — pāri par 1000 sējumu.

Tad sekoja matēm. un dab.-zin. fak. dekāna un b-bas goda biedra prof. N. Malta akadēmiskā runa «Dabaszinātnes un ikdienas dzīve». — Ne katrs darbs vai nodarbošanās dod cilvēkam viņa garīgo interešu apmierinājumu un piepildījumu. Tādēļ savu garīgo interešu apmierināšanai tam jāizmanto brīvie brīži. Daudzi, sevišķi Vakarēiropā, brīvlaikus pavada izbraukumos ārpus pilsētas. Tajos cilvēks sāk iepazīties ar dabu, tās skaistumu un likumbām. Dabaszinātnieku uzdevums būtu palīdzēt citiem skatīt dabu valējām acīm un pareizi izprast tās norises. Nevien speciālisti-dabaszinātnieki, bet arī citi ar saviem novērojumiem tad varēs nākt talkā dabas zinātņu izkopšanā un izveidošanā. Tādēļ nav pat jābaidās no tā, ka interese par dabaszinātnēm kļūtu par modes lietu.

Prof. N. Malta arī sveica biedrību matēm. un dab.-zin. fakultātes vārdā. Telegrāfiski sveica rektors prof. J. Auškāps, prof. O. Lucs, Med. fak. stud. b-ba; mutvārdiem vēl — Matēm. zinātņu stud. pulciņa un Lauks. fakult. stud. b-bas pārstāvji.

Jauns goda doktors.

Arhitektūras fakult. svinīgajā sēdē, fakultātes dekāns paziņoja, ka fakultāte par nopelniem klasiskās arhitektūras pētīšanā piešķir prof. Konstantīnam Rončevskim goda doktora gradu. Rektors J. Auškāps pasniedza jaunajam goda doktoram goda doktora diplomu. Pēc akta prof. Rončevskis nolāsija akadēmisko priekšlasījumu «Veneras Genetisks templis Romā».

Šagada janvāra C. I. E. padomes sēdē Bordo lēma arī par studentu sporta olimpiādes sarīkošanu šai gadā. Par sacikšu vietu izraudzīta Budapešta. Sacikšu programā pirmo reizi uzņemta arī vingrošana. VI. starptautiskās studentu meistarsacikšņu programma ir šāda:

Studentiem: atlētika 15.—18. augustā; peldēšana 10.—15. aug.; ūdenspolo 10.—15. aug.; paukošanās 11.—17. aug.; futbols 10.—17. aug.; airēšana 10.—11. aug.; vingrošana 10.—14. aug.; basketbols 10.—18. aug.; regbiji 10.—18. aug.

Studentēm: atlētika 15.—18. aug.; peldēšana 10.—15. aug.; paukošanās 11.—17. aug.; tenīss 15.—17. aug.; vingrošana 10.—14. aug.

Tuvākas ziņas par sacikstēm, kā arī vingrošanas programmu pieprasīt: Magyar Főiskolai Sportegyletek Egyesülése, Budapest, V. Alkotmány — u. 3.

E. Blanks — Tautiskās vienības ideja.

Autors aplūko tautiskās vienības ideju tautas atmodas laikmetā, tā laika tautas vadoņu un viņu darbību, rāda kā sekojošā laikmetā sabiedrība un vadoni pārvērs šo ideju par skaļām frāzēm, Tēlo kā vienības ideju cenšs sagraut jaunstrāvnīeki. Rāda, cik nepārdomātās un mums nepiemērotas mācības cenšas dogmatiski uzspiest tautai, cenšas tautu nodot internacionālisma rokās.

Adolfs Zvirbulis,

R I G Ā

Mākslas fotografija,
agr. f-ma Hebenspergers & Ko.

Elizabetes ielā № 49
Tālr. 27378 un 33086

Mūžīga piemiņa.

Š. g. 8. martā mēs svinējam Kr. Barona 12. nāves dienas piemiņu. Kr. Barona biedrības aicināti, universitātes aulā pulcējās universitātes profesori, studenti un viesi. Svinīgo sanāksmi vadīja Kr. Barona b-bas priekšn. izglītības ministrs prof. Dr. L. Adamovičs, ziņojot, ka šogad biedrība beigusī kārtot vēl neuzrakstītās daļas un tuvākajā laikā iznāks daļu pirmais papildinājums. Bez tam š. g. 31. okt. paiet 100 gadi no Kr. Barona dzimšanas. Atzīmēja, ka 1934. g. patstāvīgi pētījumi latvju dabas, kultūras un zinātnes laukā bijuši prāvi un godalgoto skaits pārsniedz citus gadus. Starp godalgotiem šogad ir pat daži sveštautieši, kas citos gados nebija, tā ka var priecāties par viņu latvisko pieeju darbam.

Godalgotie autori.

Izglītības ministrijas vispārējās nodaļas vadītājs V. Vigants nolāsija komisijas lēmumu par Krišjāņa Barona prēmiju piešķiršanu 1935. g. Saskaņā ar likumu prēmijas piešķirtas šādiem darbiem: Prof. E. Zariņa un kand. farm. J. Ozoliņa darbam «Pētījumi par Rīgas jūras līča un Baltijas jūras ūdens ķīmisko sastāvu Latvijas piekrastē — 400 ls, Dr. phil. J. Jansona darbam «Die lettischen Maskenumzüge» — 200 ls, arch. Pēteris Arends darbam «Latviešu istabas apkure» — 100 ls, prof. Dr. Fr. Baloža darbiem: «Latviešu senās ciltis» un «Latvju aizvēsture» — 100 ls, vec. doc. Ed. Baloža darbam «Latviešu kredītkooperācija no viņas sākumiem līdz pasaules kaņam» — 100 ls, privātdocenta Jura Baumaņa darbam «Pirmie Latvijas klimata pētījumi — 100 ls, kand. hist. P. Dreimāņa darbi: «Senlatvijas politiskā iekārta un zemgaļu simtgadu cīņas» un «Latvju tautiskā atmoda un valstiskā neatkarība» godalgoti ar 100 ls, doc. P. Kampes darbs «Latvijas ev.-lut. baznīcu iznīcinātās mākslas vērtības» — 100 ls, kand. hist. N. Kaukes darbi: «Garīgās dzīves veidošanās Latgalē» un «Krāslavas garīgais sēminārs» — 100 ls, Latviešu konverzācijas vārdnīcā 1934. g. iespiestā darba «Latgale» autori: G. Romonis, J. Kronlāns, A. Ceichners, B. Abers, prof. Dr. Svābe un J. Mednis kopā godalgoti ar 100 ls. Konverzācijas vārdnīcā iespiestā darba «Latvija — tiesu iekārta, likumi un tiesības» autori: prof. Dr. A. Būmanis, doc. P. Mucenīks, doc. A. Kruglevskis, prof. Lebers un B. Abers kopā — 100 ls, konverzācijas vārdnīcā iespiesto darbu autori godalgoti: «Latvju arhitektūra» prof. Dr. P. Kundziņš — 100 ls, «Latvju baznīcas vēsture» prof. Dr. L. Adamovičs — 100 ls, «Latvju saimniecības vēsture līdz 19. g. s. sākumam» J. Jens — 100 ls, Tāļak Kārla Līniņa darbam «Par palīga akcenta vietu un spēku» piespriesta 100 ls liela godalga, Edvina Medņa darbam «Pulkvedis Briedis» — 100 ls, privātdoc. Leonīda Slaučītāja darbam «Par Apukalna-Aliksnes augstumu apgabala morfometriju un hidrogrāfiju» — 100 ls, prof. A. Spekes darbam «Vecākie latvju tautas apģērba zīmējumi» — 100 ls, Kārļa Starca darbam «Beiträge über die Verbreitung und Formenkreise der Dicotyledonen Lettlands» — 100 ls (godalgots ar Kr. Barona prēmiju jau ceturto reizi), F. E. Stolla darbam «Latvijas sēnes» — 100 ls un prof. Dr. A. Tentela darbam «Ievadamgrāmātā Sviedru laikmets Latvijā» — 100 ls. Izglītības ministrs prof. Dr. L. Adamovičs paziņoja, ka viņš piešķirto godalgu 100 ls ziedo Kr. Barona piemiņkrota fondam. Svinīgajā aktā prof. Dr. P. Smits nolāsija priekšlasījumu.

Tomēr arī šai laikā ir cilvēki, kas norāda uz mācību nepareizību un pretrunām, kas sludinā nacionālo vienību. Grāmatas vērtību vēl pacel tās vietas, kur autors izlētājs laikmeta dokumentus un materiālus.

Kollēģijas priekšsēde Elza Gaile.
Atbild. redaktors: Roberts Spodris.

Izdevējs:
L. ū. univ. studentu vienotņu Vienkopa.

Tikai A.-S.

„BEKONA EKSPORTS“

Rīgā, Atlasa ielā № 5,
tālrunis 94353.

Jūs nodrošina
pret gaļas
viltojumiem.

Pirmklasīgi gaļas un desu
produkti vislielākā izvēlē.

Ikdienas apgādā ar saviem gaļas ražojumiem lielākos uzņēmumos, kā: skolas, slimnīcas, dažādas valsts iestādes, veikalus, fabrikas u. t. t.

Nodaļas:

Blaumana ielā 20, tālr. 27288, 21241.
Rēveles ielā 81, tālr. 93996.
Centrālīrgū, tālr. 30383.
Āgenskalna ielā, tālr. 41398.
Patversmes ielā, tālr. 94550.
Daugavpils ielā, tālr. 23218.
Atlasa ielā 5.

Delikatēsu veikali:

Blaumana ielā 20, tālr. 27288, 21241.

Nepārtraukta valsts

veterinārārstu uzraudzība